

Joella Koskenranta

KUIN
KUKA
TAHANSAA
MEISTÄ

Kuin kuka tahansa meistä

Joella Koskenranta

Kuin kuka tahansa meistä

Instagram:
@joellabytheriver
@hannariikkart

© Johanna Koskenranta 2021

Kannen suunnittelu: Johanna Koskenranta
Kannen toteutus ja taitto: Hanna-Riikka Kontinaho

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi
Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-9-5280-4695-0

Tärkein kasvu on tietoiseksi tulemista

Valo kaikessa

Voisin olla puiston penkillä makaava humalainen
Hallitsija valtakunnassaan
Surusilmäinen puurtaja kulissien takana
Viranhaltija toimessaan
Raaka sotilas taistelun tiimellyksessä
Vanhempi kaivaten lapsiaan
Kovan kuoren alle kadonnut herkkä nuori
Lapsi hiljainen huoneessaan

Voisin olla yksi vanhoista kulkien rauhan tietä
Vastaantulija hymy huulillaan
Kultaisen siemenen kylväjä
Suunnannäyttäjä teoillaan
Myötätuntoa tulviva lähimmäinen
Viisas tietäjä voimassaan
Sillä rakas, rakas ihminen
Yhtä, yhtä kaikki on vaan

SYNNYIN IHAN TAVALLISEEN perheeseen, jos nyt mikään perhe on ihan tavallinen. Isäni työkenteli insinöörinä suuressa tehtaassa ja äitini oli siivooja. Olin perheemme ainoa lapsi. Äitiyslomansa jälkeen äiti vei minut hoitoon kotimme lähellä asuvan perhepäivähoitajan luo. Hänen työpäivänsä alkoivat kuudelta, joten minua pukattiin ikääni sopivalla rataskulkuneuvolla hoitotädin huomaan aamun varhaisina tunteina.

Hoitotädin luona sain jatkaa uniani lastenhuoneen sängyssä aamiaiselle asti, jos minua nukutti. Muistan viihtyneeni hoidossa hyvin. Tai ainakin kaikissa unenomaisesti välkähtelevissä muistikuvistani oli miellyttävä tunnelma. Hoitotäti oli lempeä, mutta jämäkkä. Hän puuttui herkästi, jos meidän lasten välille alkoi tulla liian ärhäkkää kinastelua. Riidat selvitettiin ja jouduimme kukin vuorollamme pyytämään anteeksi, jos olimme kohdelleet toisiamme epäasiallisesti. Anteeksipyyntö tuntui joskus ylitsepäasemättömän vaikealta, mutta hoitotäti ei antanut kenenkään livistää siitä pälkähästä.

Tykkäsin leikkiä toisten lasten kanssa, mutta parhaita olivat hetket, jolloin hoitotäti otti askartelukaapista esiin piirustus- ja maalaustarvikkeet. En olisi millään malttanut lopettaa, kun meidän piti mennä syömään, ulos tai päiväunille. Hieman isompana, kun olin lakannut nukkumasta päiväunia, minun luvattiin mennä kaapille ihan itse. Sain piirrellä ja maalata rauhassa pienempien lasten nukkuessa.

Äidin työt loppuivat aikaisin iltapäivällä ja hän haki minut hoidosta heti välipalan jälkeen.

Kotona leikin pikkuautoilla, supersankareiden olemuksen omaavilla muoviuukkeilla ja legoilla tai naapureiden lasten kanssa ulkona. Äiti piti kotimme aina täydellisen siistinä. Joten hän siivosi. Ja laitto ruokaa. Ja siivosi. Ja pyykkäsi. Ja siivosi. Ja silitti pyykkiä. Ja taas siivosi. Isä tuli töistä kotiin myöhemmin iltapäivällä. Söimme yhdessä päivällisen, jonka jälkeen äiti pyysi minua menemään huoneeseeni tai ulos leikkimään. Isän täytyi saada levähtää rauhassa raskaan päivän jälkeen.

Iltapalan koittaessa äiti haki minut syömään joko huoneestani tai läheisestä puistosta, jossa leikin asuinalueemme muiden lasten kanssa. Syönnin jälkeen hän harjasi hampaani ja peitteli minut sänkyyn.

Viikonloppuisin kävimme usein vierailulla

isovanhempieni luona. Sekä äidin että isän puolen isovanhempien. Molemmat tahot asuivat samassa pienehkössä maalaispitäjässä, parin tunnin ajomatkan päässä kaupungista, jossa me asuimme. Minut puettiin siisteihin vaatteisiin ja isä ajoi meidät kylään. Isovanhempani olivat hiljaista väkeä ja keskenään melko samankaltaisia, ainakin päällisin puolin. Isoäidit häärivät keittiön ja ruokapöydän välisessä maastossa ja isoiset murahtelivat keskustelun säikeitä paikoilleen jähmettyneen tunnelman lävitse. Vierailut noudattivat aina samaa kaavaa: hieman jutustelua, ruokailu- tai kahvihetki, taakse poistu. Kun kasvoin, ihmettelin, miksi vanhempani halusivat vierailla niin usein heidän luonaan.

Ei sillä, että meidän kotonammekaan tunnelma olisi koskaan kovin hilpeä ollut. Isä oli enemmänkin jäyhä ja äreä ja äiti kireän pingottunut. Kun isä oli kotona, äiti tuntui tekevän kaikkensa pitääkseen hänet tyytyväisenä. Päivän lehti kannettiin isän käsiin heti kun hän vain avasi suunsa sitä kysyäkseen. Isän alkaessa katsoa televisiota äiti haki itselleen ristikkolehden ja komensi minut huoneeseeni leikkimään. Ruokaillessa äiti passasi isää kuin pientä lasta, vaikka isä olisi mielestäni voinut ihan hyvin itsekin hakea piimää jääkaapista, voidella leipänsä tai ottaa lisää ruokaa lautaselleen. En muista isäni muutoin jutelleen minulle tai minun kanssani koskaan paljon, mutta ruokailutilanteissa hän jaksoi

muistuttaa minua selkä suorassa istumisesta sekä siististä ja hiljaisuudessa tapahtuvassa syömisestä.

Noudatimme äidin kanssa isän käskyjä ja toiveita parhaamme mukaan, sillä kumpikaan meistä ei pitänyt äänekkäistä kirosanaryöpyistä, jotka seurasivat sitä, kun asiat eivät menneet hänelle mieluisalla tavalla.

Ollessamme äidin kanssa kahden tunnelma kotonamme oli vapautuneempi. Kun äiti siivosi isän poissa ollessa, hän kuunteli samalla musiikkia ja saattoi jopa ottaa sen tahdissa muutaman tanssiaskeleen. Ja minä sain leikkiä missä tahdoin. Isän tullessa kotiin keräsin leluni nopeasti yhteen ja kiikutin ne huoneeseeni.

Aloitin koulun. Koulunkäynti oli minulle helppoa. Opin lukemaan, kirjoittamaan ja laskemaan suuremmita vaivoita. Jos sain tunnilla vaaditut tehtävät valmiiksi ennen välituntikellon soittoa, piirtelin vihkojeni ja työkirjojeni laitoihin kuvia. Avaruusteema oli minulle hyvin mieluinen. Kuvittelin aina, minkälaista elämää avaruudessa olisi ja loin ajatuksiani näkyviksi paperille. Piirtäessäni koin olevani sankari suuressa galaktisessa seikkailussa. Muu maailma katosi, kun uppouduin mielikuvitukseni syövereihin.

Piirsin monirajaisia olioita, robotteja, ihmispäisiä kukkia, avaruusaluksia ja planeettoja, joilla asusti

toinen toistaan oudompia elämänmuotoja. Ihan mitä vaan mieleeni juolahti. Piirtäminen oli oikeastaan ainoa asia, johon ei liittynyt kenenkään muun laatimia sääntöjä. Kukaan ei rajoittanut sitä, mitä käteni kautta paperille syntyi. Sain itse päättää kaikesta.

Äitini silmäili joskus kotitehtävieni tekoa ja huomasi piirustusintoni. Kerran kun tulin koulusta kotiin pöydälleni oli ilmestynyt piirustuslehtiöitä sekä puu- ja vesivärejä. En leikkinyt enää toisten lasten kanssa pihalla yhtä usein kuin aiemmin, vaan loin paperille fantasiamailmojeni. Se oli paikka, jossa todella viihdyin. Äidinkään ei tarvinnut siitä edespäin hätistellä minua huoneeseeni isän kotirauhan vuoksi.

Eräänä iltana, kun olin piirtämässä, isä asteli huoneeseeni. Hän katsoi hetken aikaa tekemisiäni. Minua alkoi hieman nolottaa. Tykkäsiköhän isä siitä, mitä näki. Kuulin hänen rykäisevän. Seuraavassa hetkessä isä nappasi kynän kädestäni ja keräsi pöydällä olleet lehtiöt sekä piirustus- ja maalausvälineet syliinsä.

”Poika, sinulle täytyy keksiä järkevämpää tekemistä. Ei tuommoisesta raapustelijasta kasva ikinä kunnon miestä. Minä ilmoitan sinut jääkiekkoon heti huomenna”, hän totesi poistuessaan huoneesta kantamuksineen.

En uskaltanut sanoa isälle mitään, vaikka minusta

tuntui kuin sydäntäni revittäisiin irti rinnasta. Istuin vain tuolillani hiljaa, selkä suorassa. Isä sulki huoneen oven. Minä lyhistyin pöytää vasten ja purskahdin itkuun. Kuivasin kyyneleeni, kun äiti kutsui minua iltapalalle. Olikohan hän nähnyt mitä isä oli minulta vienyt? Söin hieman, sanoin olevani väsynyt ja menin nukkumaan.

Seuraavana päivänä isä vei minut varusteostoksille. Myyjät katselivat ei-niin-innostunutta olemustani ja yrittivät piristää minua puheillaan. Isä oli oudon eläväinen myyjien läsnäollessa. Hän naureskeli ja jutteli heidän kanssaan paljon. Mihin minun patsasmaisen jäyhä isäni katosi, ihmettelin. Tämä hahmo tuli takaisin, kun astuimme ulos kaupasta.

”No niin, poika. Nyt pääset sellaiseen porukkaan, jossa sinusta tehdään mies. Tyhjän haihattelijoista ei ole mihinkään. Sellaiset eivät tässä elämässä pärjää.”

Isä kuljetti minua jääkiekkoharjoituksiin kolme kertaa viikossa. Väkisinkin sillä harjoittelumäärällä oppii jotain, vaikkei olisi aiheesta kiinnostunut. Olin joukkuetovereihini nähden aika arka ja sen he sekä valmentajat kyllä huomasivat. Valmentajat yrittivät kannustaa minua olemaan rohkeampi. Kenties he ajattelivat arkuuteni olevan vain alkujännitystä. Rohkaistuin hieman, mutta pian valmentajille selvisi, ettei minussa ollut potentiaalista tähtiainesta. He jättivät minut vähemmälle huomiolle ja keskittyivät innokkaampiin ja lahjakkaampiin poikiin.

Samoihin aikoihin, kun aloitin jääkiekkoharrastuksen, isän käytös alkoi muuttua entistä ikäväm-
pään suuntaan. Kuulin iltaisin huoneeseeni, kuinka
hänen äänensä kohoili aiempaa voimakkaammin
hänen äksyillessä äidilleni. Viikonloppuiset reissut
isovanhempien luokse harvenivat. Joinakin aamui-
na löysin kaljapulloja olohuoneen sohvan vierestä.
Pulloja, joita äiti ei ollut ehtinyt isän jäljiltä siivota.

Isän kiukunpurkaukset äitiä ja myöskin minua
kohtaan muuttuivat fyysisiksi. Ensimmäisen kerran
pelästyin toden teolla, kun keittiöstä alkoi kuulua
huutoa, huonekalujen siirtelyä ja äidin parkaisu.
Aloin täristä pelosta. Huoli äidistä nousi pelkoa
suuremmaksi ja uskaltauduin sydän pamppaillen
kurkistamaan huoneeni ovenraosta käytävään, jonka
päässä oli keittiö. Näin äitini kyyhöttämässä keittiön
lattialla. Jähmetyin paikalleni. Samassa isä huomasi
minut. Hän asteli luokseni, avasi ovea isommalle,
läimäytti minua kasvoihin ja käski minun pysyä
huoneessani. Ovi pamahti kiinni. Menin sänkyyn ja
käherryin peiton alle. Äänet kodissamme hiljenivät
ja minä yritin kaikin voimin nukahtaa.

Minulta jäi joinakin viikonloppuiltoina iltapala
syömättä, kun en uskaltanut poistua huoneestani
huudon ja metelin sekaan. Hiljaiset hetketkin saat-
toivat olla vain tyyntä myrskyn edellä. Joskus nälän
kurniessa vatsassani toivoin, että minulla olisi ollut
rohkeutta piilottaa ruokaa vaatekaappiini. Onneksi

vessa oli huoneeni vieressä, joten kävin vaivihkaa tarpeillani niiden ilmaantuessa. Jo ennen isän väkivaltaista käytöstä olin hiippaillut seinää myöten aina hänen ollessa kotona. Nyt minusta tuntui, että halusin kadota seinien sisään.

Ei isän käytös aina äitynyt väkivaltaiseksi, eikä hän aina ollut vihainen, mutta se mahdollisuus oli olemassa ja se sai oloni epämukavaksi ja jännittyneeksi. Minä en joutunut kovin usein isän fyysisten vihanpitojen kohteeksi, mutta kaikki hänen äitiä kohtaan tekemät väkivallanteot puristivat sydäntäni kasaan. Saatoin säpsähdellä pienimpiäkin rasahduksia, joita kodistamme kuului ja pysyttelin mahdollisimman paljon huoneessani. Joskus vatsani tuli jännityksestä kipeäksi. Tuolloin näläntunnekin pysytteli poissa. Perheemme ennen niin pidättyväinen tunnelma oli muuttunut inhottavaksi. Tuntui, ettei mitenkään päin ollut hyvä olla.

Isä saattoi suuttua äidin ja minun lisäksi melkein pä mille tahansa. Hän ärhenteli kännipäissään suureen ääneen televisio- ja radio-ohjelmille, jos niiden sisältö ei sattunut miellyttämään häntä. Tai jos jääkaapista ei löytynyt hänelle sopivaa syötävää. Tai jos viina loppui kesken. Siinä vaiheessa hän yleensä häipyi kapakkaan, mikä oli minun ja äidin kannalta kaikista huonoista vaihtoehtoista paras.

Viikoilla meillä oli onneksi rauhallisempaa isän

Tämä kirja on synkkä.

Siitä pitää huolen Jannen lapsuudessa
alkoholisoituva isä. Kulissit ylläpitävä äiti.
Se, että vaikeista asioista ei puhuta. Se,
että kukaan ei hae apua.

Auttavia käsiä olisi tarjolla. Milloin
omassa elämässään alamäkeen ajautunut
Janne on valmis tarttumaan yhteen
niistä?

Kirjan sisällä on tuhansia ja taas tuhansia
valon siemeniä. Annetaanko niiden
kasvaa?

9 789528 046950